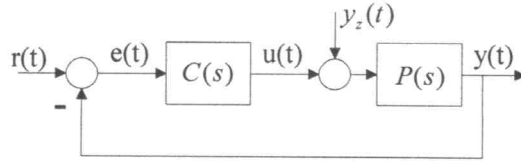

SZABÁLYOZÁSTECHNIKA LABORZÁRTHELYI, 2010. május 5.

(75 perc)

Név	Neptun kód	Kurzus	Gyakorlatvezető	Összpontszám

1. Adott az alábbi szabályozási kör: $C(s) = \frac{1+10s}{10s}$, $P(s) = \frac{1}{(1+10s)(1+s)(1+0.5s)}$

a./ Adja meg a rendszer fázistartalékát, erősítési tartalékát és modulus tartalékát. Stabilis-e a zárt rendszer? **(3 pont)**

Egységugrás zavarójel és zérus alapjel ($r(t) = 0$ és $y_z(t) = 1(t)$) esetén :

b./ Ábrázolja minőségileg helyesen az y kimenőjel időbeli lefolyását. **(3 pont)**

c./ Adja meg a beavatkozó jel kezdeti és állandósult értékét. **(2 pont)**

2. Adott az alábbi folytonos folyamat:

$$A = \begin{bmatrix} -2 & 1 & 0 \\ 0 & -4 & 1 \\ 0 & 0 & -10 \end{bmatrix}, b = \begin{bmatrix} 0 \\ 0 \\ 2 \end{bmatrix}, c = [-0.5 \quad 0.5 \quad 0], d = 0. \quad \text{(5 pont)}$$

a./ Tervezzen állapotviszacsatolásos szabályozást úgy, hogy a zárt rendszer egy másodrendű lengő tag és egy egytárolós tag szorzata legyen. A másodrendű lengő tag csillapítási tényezője 0.7 és időállandója 0.5 legyen. Az egytárolós tag időállandója egyezzen meg a folyamat legkisebb időállandójával. Határozza meg az alapjelkövetéshez a statikus kompenzációs tényező értékét is.

b./ Ábrázolja a visszacsatolt rendszer (x_1, x_2) állapottrajektóriáját $x_0 = [2, -4, 0]$ kezdeti érték esetén. **(3 pont)**

3. Egy mintavételes szabályozási körben a szakasz átviteli függvénye:

$$P(s) = \frac{10}{(1+4s)(1+2s)(1+8s)} e^{-s}. \quad \text{A mintavételezési idő: } T_s = 0.5.$$

a./ Zérusrendű tartószerv esetén adja meg a szakasz $G(z)$ impulzusátviteli függvényét zérus-pólus alakban. **(3 pont)**

b./ Soros PID kompenzációt alkalmazzunk póluskiejtéssel. Adja meg a szabályozó impulzus átviteli függvényét zérus-pólus alakban. A szabályozó arányos szorzótényezője legyen egy. **(2 pont)**

c./ Stabilis-e a diszkrét zárt szabályozási rendszer? Válaszát indokolja! **(2 pont)**

4. Egy irányítandó szakasz átviteli függvénye: $P(s) = \frac{1}{(1+5s)^2}$. A szakaszt $T_s = 1$ sec mintavételi

idővel mintavételezzük, bemenetén zérusrendű tartószervet alkalmazunk. Az alapjel követési dinamikáját előíró R_n impulzusátviteli függvény az $\frac{1}{1+3s}$ átviteli függvény mintavételezésével, a

zavarelhárítást előíró R_n impulzusátviteli függvény az $\frac{1}{1+s}$ átviteli függvény mintavételezéséből adódik.

a./ Adja meg a szakasz impulzusátviteli függvényét. **(2 pont)**

b./ Adja meg a szakasz $G = G_+ G_- z^{-d}$ felbontását. **(2 pont)**

c./ Adja meg a Q Youla paramétert és a C szabályozót. **(2 pont)**

d./ Vázzolja fel minőségileg helyesen egységugrás alapjelre a kimenőjel lefolyását. **(1 pont)**

Megoldás

1. a.

$s = \text{zpk}('s')$, $C = (1+10*s)/(10*s)$, $P = 1/((1+10*s)*(1+s)*(1+0.5*s))$,

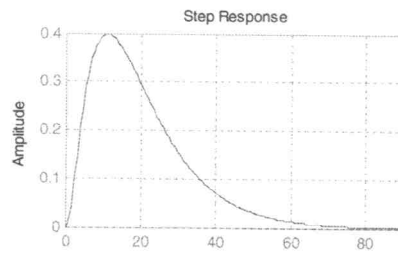
a./ $L = C*P$, $L = \text{minreal}(L)$, $\text{figure}(1)$, $\text{margin}(L)$

$[\text{gm}, \text{pm}] = \text{margin}(L)$, $\text{m} = \text{bode}(L+1)$, $\text{mt} = \text{min}(\text{m})$

gm = 30 (29.5dB), **pm = 81.48**, **mt = 0.89**, **stabilis**

b./ $Tz = P/(1+L)$, $Tz = \text{minreal}(Tz)$, $\text{figure}(2)$, $\text{step}(Tz)$, grid

u(0) = 0, **u_vég = -1**

2.

$A = [-2, 1, 0, 0; 0, -4, 1, 0; 0, 0, -10]$, $b = [0; 0; 2]$, $c = [-0.5, 0.5, 0]$, $d = 0$

$P = \text{eig}(A)$,

p = [-2, -4, -10]

$T0 = 0.5$, $\text{kszi} = 0.7$, $\text{den} = [T0*T0, 2*T0*\text{kszi}, 1]$, $\text{pc} = \text{roots}(\text{den})$

den = [0.2500 0.7000 1.0000],

pc = [-1.4000 + 1.4283i, -1.4000 - 1.4283i]

$\text{pc}(3) = -10$

$k = \text{acker}(A, b, \text{pc})$, $G = 1/\text{dcgain}(A - b*k, b, c, d)$

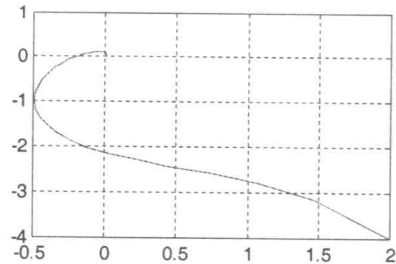
k = 9.6000 -8.4000 -1.6000, **G = 40**

$T = \text{ss}(A - b*k, G*b, c, d)$

$x0 = [2, -4, 0]$

$[y, t, x] = \text{initial}(T, x0)$

$\text{plot}(x(:,1), x(:,2))$, grid

3 a./

$s = \text{zpk}('s')$, $P = 10/((1+4*s)*(2*s+1)*(1+8*s))$,

$Ts = 0.5$, $Td = 1$, $d = Td/Ts$, $z = \text{zpk}('z', Ts)$,

$G1z = c2d(P, Ts)$, $Gz = G1z/(z^d)$

$$G(z) = \frac{0.0029204 (z+3.349) (z+0.24)}{z^2 (z-0.9394) (z-0.8825) (z-0.7788)}$$

b./

$Cz = (z-0.9394)*(z-0.8825)/(z*(z-1))$

$Lz = \text{minreal}(Cz*Gz, 0.001)$, $[\text{gm}, \text{pm}] = \text{margin}(Lz)$

gm = 5.2, **pm = 62**, **stabilis**

4. $s = \text{zpk}('s')$, $P1 = 1/((1+5*s)*(1+5*s))$,

$Ts = 1$, $G = c2d(P1, Ts)$, $z = \text{zpk}('z', Ts)$,

$$G = G_+ G_- z^{-d} = \frac{0.017523 (z+0.8752)}{(z-0.8187)^2};$$

$Gm = (z+0.8752)/z$, $Gm = Gm/\text{dcgain}(Gm)$, $Gp = \text{minreal}(G/Gm, 0.001)$

$Rr = c2d(1/(1+3*s), Ts)$, $Rn = c2d(1/(1+s), Ts)$

$$G_- = \frac{0.53328 (z+0.8752)}{z}, \quad G_+ = \frac{0.032859 z}{(z-0.8187)^2},$$

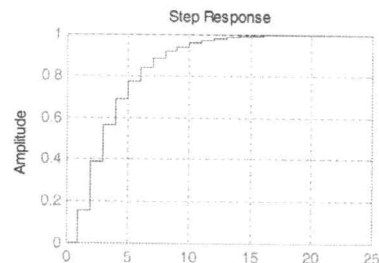
$$R_r(z) = \frac{0.28347}{z-0.7165}, \quad R_n(z) = \frac{0.63212}{z-0.3679}$$

$Q = \text{minreal}(Rn/Gp)$, $C = \text{minreal}(Q/(1-Q*G))$, $L = \text{minreal}(C*G)$, $T = \text{minreal}(Rr/Rn*L/(1+L))$,

$Uz = \text{minreal}(Rr/Rn*C/(1+L))$, $\text{umax} = \text{max}(\text{step}(Uz))$,

$$Q = \frac{R_n}{G_+} = \frac{19.2372 (z-0.8187)^2}{z (z-0.3679)}, \quad C = \frac{Q}{1-QG} = \frac{19.2372 (z-0.8187)^2}{(z-1) (z+0.295)}$$

$\text{figure}(1)$, $\text{step}(T)$, grid ,

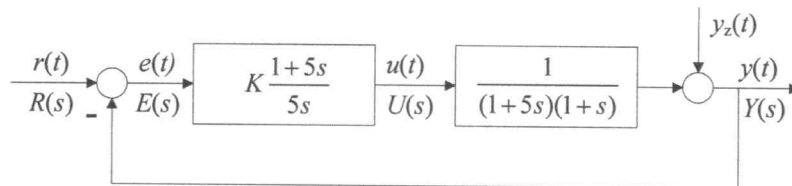

SZABÁLYOZÁSTECHNIKA LABORZÁRTHELYI, 2010. május 6.
(75 perc)

Név	Neptun kód	Kurzus	Gyakorlatvezető	Összpontszám

1. Egy folytonos szakasz átviteli függvénye $P(s) = \frac{1}{(1+s)(1+3s)} e^{-0.5s}$. Az $u(t) = 2 \sin t$ bemenőjel esetén állandósult állapotban a kimenőjel $y(t) = A \sin(\omega t + \varphi)$. Határozza meg az A, ω, φ paraméterek értékeit! **(6 pont)**

2. Adott az alábbi szabályozási kör:

a./ Határozza meg K maximális értékét, amelynél a zárt rendszer még stabilis! **(2 pont)**

$K = 3$ mellett:

b./ adja meg a rendszer erősítési tartalékát, fázistartalékát és modulus tartalékát. Stabilis-e a zárt szabályozási rendszer? **(3 pont)**

c./ $r(t) \equiv 0$ és $y_z(t) = 1(t)$ esetén ábrázolja minőségileg helyesen az $y(t)$ kimenőjel időbeli lefolyását. Jelölje be az ábrán a fontosabb értékeket (kezdeti érték, végérték, beállási idő)! **(2 pont)**

d./ $r(t) = e^{-2t}$ és $y_z(t) = 0$ esetén ábrázolja minőségileg helyesen az $y(t)$ kimenőjel időbeli lefolyását! **(2 pont)**

3. Egy folytonos szakasz állapotmátrixai:

$$A = \begin{bmatrix} -1 & 0 & 1 \\ 0 & -2 & 0 \\ 2 & 0 & -4 \end{bmatrix}, b = \begin{bmatrix} 1 \\ 1 \\ 1 \end{bmatrix}, c = [4 \ 0 \ 0], d = 0$$

a./ Adja meg a rendszer pólusait. Stabilis-e a rendszer? **(3 pont)**

b./ Irányítható-e és megfigyelhető-e a rendszer? **(3 pont)**

c./ Ábrázolja a rendszer x_1, x_2 állapottrajektóriáját $x_0 = [1, -2, 2]$ kezdeti feltétel esetén. **(3 pont)**

4. Egy irányítandó szakasz átviteli függvénye: $P(s) = \frac{1}{(1+s)(1+10s)} e^{-s}$. A szakaszt $T_s = 1$ sec mintavételi idővel mintavételezzük, bemenetén zérusrendű tartószervet alkalmazunk. Az alapjel követési dinamikáját előíró R_r impulzusátviteli függvény az $\frac{1}{1+5s}$ átviteli függvény

mintavételezésével, a zavarelhárítást előíró R_n impulzusátviteli függvény az $\frac{1}{1+0.5s}$ átviteli

függvény mintavételezéséből adódik.

a./ Adja meg a szakasz impulzusátviteli függvényét. **(2 pont)**

b./ Adja meg a szakasz $G = G_+ G_- z^{-d}$ felbontását. **(1 pont)**

c./ Adja meg a Q Youla paramétert és a C szabályozót. **(1 pont)**

d./ Vázzolja fel minőségileg helyesen egységugrás alapjelre a kimenőjel és a beavatkozójel lefolyását. **(2 pont)**

